

ارزیابی ارزشهای فرهنگی، علمی، اقتصادی و اجتماعی (وقت) در حفاظت معنوی، اخلاقی، بهداشت روانی و زیست محیطی جامعه

یوسف قدیمی

دانشگاه زنجان، کیلومتر ۶ جاده تبریز، موزه تاریخ طبیعی، گروه زمی‌ن‌شناسی

چکیده

در جهان امروز، هر روز که سپری می‌شود، ارزش علمی، اقتصادی، روانشناسی و معنوی وقت، روشن و آشکارتر می‌شود. به عنوان مثال تا چند سال پیش، برای برقراری ارتباطات اطلاع‌رسانی، در ارتباط با مسایل مختلف از جمله علمی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، به وسیله نامه، فاکس و یا حضور مستقیم مسئولین ذی ربط در هر کشوری، صورت می‌گرفت. از چند سال پیش به این طرف، با پیشرفت علم و دانش فنی، برقراری ارتباطات بین کشورها و شرکت‌های مختلف جهان، در کوتاهترین زمان (وقت) صورت می‌پذیرد. با ایجاد روابط عمومی الکترونیکی در شهرهای الکترونیکی، امکان دسترسی به اکثر ارقام و آمار مورد نیاز اقتصاددانان، بازرگانان و مراکز آموزشی، علمی و فرهنگی، سبب گردید، صدها میلیون دلار در صرفه جویی «وقت» و یا انرژی حاصل کشورهای صاحب دولت‌های الکترونیکی بشود. توسعه پایدار اقتصادی، زیست محیطی، صنعتی، ایجاد زمینه‌های مناسب در ارتقاء رقابت‌های مدیریتی، بهبود بخشیدن به کیفیت کالاهای تولیدی و خدماتی و بالابردن استانداردهای زندگی و تقویت بنیه فکری و فرهنگی ملت‌ها در حفاظت از هویت تاریخی و ملی خود، از مهمترین دستاوردهای فن‌آوری اطلاعات در قرن بیست و یکم، به شمار می‌رود. در دنیای امروز که انسان به عنوان محور اصلی توسعه اقتصادی، فرهنگی شناخته شده است، کشورهای

که به کیفیت معنوی، علمی و فرهنگی انسان ارزش قایل هستند، خواهند توانست ملتی دارای روح و جسم سالم، با بهره‌وری فکری و تولیدی با کیفیت بسیار بالا و با محیط زیست سالم، بهداشتی داشته باشند.

مقاله

در این مقاله سعی شده است، به مقوله «وقت» از چند دیدگاه، از جمله: ارزش‌های معنوی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی توجه شود. در ارتباط با ارزش معنوی «وقت»، می‌توان به جنبه‌های اخلاقی، اعتقادی، مانند به جا آوردن احکام، اصول و فروع دین اشاره کرد. انسان‌هایی که در مورد اینگونه ارزش‌های انسان‌ساز، «وقت»، مطالعات و ارزیابی‌های گسترده‌ای را انجام داده‌اند و آگاهانه به نتایج آنچه را که مطالعه کرده‌اند، اعتقاد پیدا کرده‌اند، همیشه سعی می‌کنند در اجرای فرامین الهی، وقت شناس باشند، مؤمنان واقعی و عاشقان راه خدا، چون، فرهنگ وقت‌شناسی در وجود آنها نهادینه و درون‌ساز شده است، تحت تاثیر هیچ شرایطی حاضر نیستند از اجرای احکام و قوانین الهی سرپیچی کنند و بر همین اساس این‌ان، در وجودشان همیشه احساس آرامش روحی و جسمی می‌کنند. در ارتباط با مصرف مواد انرژی‌زا مانند مواد غذایی، تولیدات صنعتی و نظایر آنها، هیچ وقت اسراف نمی‌کنند، به حقوق فردی و اجتماعی، افکار و اندیشه‌های سایر انسان‌ها احترام می‌گذارند. از آنجائیکه، متاسفانه در کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته، به دلایل گوناگون، از جمله مدیریت شایسته سالار و خرد ورز و نظام‌های سیاسی دموکراتیک و اقتصاد باز تا حد مطلوب رشد و توسعه نیافته است و همچنین بدلیل، عدم سرمایه‌گذاری‌های کلان مالی، اقتصادی در امر تعلیم و تربیت اصولی و نوع دوستانه، توسعه فرهنگی و اجتماعی در حد استانداردهای جهانی، صورت نپذیرفته است. علاوه بر اینها، به دلیل ریشه دار بودن فقر فرهنگی و مالی، رسیدن به مرحله خودکفایی و یا بلوغ بافتی فرهنگی که از اساسی‌ترین عامل عقب ماندگی‌های اینگونه جوامع به شمار می‌رود، با مشکلات عدیده‌ای مواجه شده است. کشور ما، نیز گرچه به پیشرفتهای خوبی در زمینه‌های مختلفی در طول ۳ دهه گذشته دسترسی پیدا کرده است، اما با این وجود، هنوز مقوله وقت، بصورت فرهنگ از سوی اقشار مختلف جامعه تا حد مطلوب پذیرفته نشده است. به عنوان مثال: شرکت رجا، که نقل و انتقال مسافری را از طریق امکانات موجود در راه آهن کشور، بر عهده دارد، بر اساس گزارش خبرنگار روزنامه ایران، این شرکت به علت تاخیر در جریان حمل و نقل مسافری از مبدا به مقصد، در سال

۱۳۸۱، مبلغ یک میلیارد تومان به مسافری، به خاطر تمدید بلیط‌های استفاده نشده، جریمه پرداخت کرده است. لازم به توضیح است، این روزنامه، به زمان‌های از دست رفته مسافری در ایستگاه‌های راه آهن و شهرهای مختلف، هیچگونه اشاره‌ای نکرده است.

معنا و مفهوم و ارزش فرهنگی، علمی و اقتصادی «وقت» با پیشرفت روز افزون فراتکنولوژی، دانش فنی و صرفه جویی در مصرف بی‌رویه انرژی و زمان، بیش از پیش آشکارتر می‌شود. با شروع هزاره سوم، فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، به عنوان عمده‌ترین محور تحول و توسعه (بویژه در زمینه‌های پژوهشی، داد و ستد اقتصادی و بازرگانی) در جهان امروز شناخته شده است. در این زمینه، اجرای پروژه‌های کلان ملی، تجارت الکترونیکی، بانکداری الکترونیکی، تهیه، تدوین و اجرای قوانین و موازین حقوقی در ارتباط با مسایل دیگر می‌تواند، بستر مناسبی را برای توسعه تجارت، اقتصاد نوین و ایجاد فرهنگ مناسب، فراهم نماید و شکاف طبقاتی میان کشورهای ثروتمند و در حال توسعه را کاهش دهد. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، در دنیای امروز، سبب گردیده است، تغییر و تحولات شگرفی، در نحوه زندگی صدها میلیون نفر از ساکنان کره زمین در کشورهای مختلف، بویژه در کشورهای پیشرفته صنعتی، در زمینه‌های گوناگون، از جمله رشد و توسعه فرهنگی، اجتماعی مبادلات اطلاعاتی، گردشگری بوجود آید. کامپیوتری شدن مراکز تولیدی، صنعتی و پژوهشی در جهان توانست در مدت زمان کمتر از یک دهه، بسیاری از کارهای روزمره مردم را، از جمله امکان استفاده بسیار ثمربخش در امور آموزشی، تحقیقاتی، شرکت فعال در کنفرانس‌های علمی، کلاس‌های درس و یا داد و ستدهای مختلف، مانند بانکی، فروشگاهها و نظایر آنها، بسیار آسان تر و از نظر صرفه جویی در زمان (یعنی وقت) کوتاهتر سازد. با آزاد شدن زمان مناسب، برای شهروندان، امکانات مناسبی، در جهت استفاده بهینه از زندگی، به مفهوم واقعی کلمه فراهم می‌شود. این مهم می‌تواند در دراز مدت، تاثیر شگرفی در افزایش سلامتی روحی و جسمی انسان‌ها داشته باشد. در شرایط کنونی، با تاسیس و راه‌اندازی شهرها و دولت‌های الکترونیکی، می‌توان، زمینه‌های بسیار مناسب و مساعدی را در سنجش توان تولید علمی، تحقیقاتی، بازرگانی و فرهنگی بین کشورهای مختلف جهان ایجاد کرد. بعنوان مثال آموزش الکترونیکی، این توان را خواهد داشت، که زمینه‌های مناسبی در جهت ارتقاء، توسعه کیفی و کمی آموزش‌های همگانی و تخصصی ایجاد نماید و فرصتهای مناسبی را جهت بهره‌گیری بهینه از تجربیات جهانی کسب نماید. کشورهای مختلفی که به تازه‌گی شروع به مطالعه و تهیه مقدمات ایجاد دولت الکترونیک کرده‌اند، عبارتند از: کشورهای اروپایی، ایالات متحده

آمریکا، کانادا، استرالیا، ژاپن، کشورهای حوضه خلیج فارس و سنگاپور ... البته کشورهایی که هنوز، نتوانسته اند، در راه اندازی و یا تاسیس شهرها و یا دولت‌های الکترونیکی گام‌های مثبتی بردارند. نه تنها نتوانسته اند در پیشگیری از به هدر رفتن بخش قابل توجهی از ثروت ملی، یعنی انرژی و زمان، گام‌های سازنده‌ای را بردارند، بلکه در پیشبرد اهداف توسعه پایدار اقتصادی و فرهنگی و همچنین برای افزایش درآمد سرانه افراد جامعه نیز نخواهند توانست به موفقیت‌های قابل اطمینان دسترسی پیدا کنند. گرچه در کشور ما نیز، در طول چند سال اخیر، در مورد راه اندازی، توسعه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، به منظور پیوستن به خانواده جهان الکترونیکی و به منظور بالا بردن سطح علمی، فرهنگی و اقتصادی کشور گام‌های اولیه برداشته شده است، اما هنوز به دلایل گوناگون، از جمله متکی بودن جامعه ایران به درآمدهای نفتی در طول یک قرن گذشته و بویژه در طول دهه‌های اخیر، دستیابی هرچه سریعتر به رشد و توسعه اقتصادی و صنعتی را در کشور ما، با مشکلات زیربنایی روبرو ساخته است. بر اساس آخرین گزارش وزارت نفت، درآمد کشور ما، برای سال ۸۲، رقمی حدود ۲۰ میلیارد دلار پیش‌بینی شده است. بر اساس گزارش روزنامه اطلاعات... (۸۲/۱۰/۳) سالانه به میزان ۱۸ میلیارد دلار انرژی در کشور ما به هدر می‌رود. این آمار نشان می‌دهد، کشور ما هیچگونه عایداتی از صادرات نفت بدست نمی‌آورد. البته، به نظر نویسنده مقاله، از آنجائیکه محاسبه زمان «وقت» در کشور ایران، تقریباً امری ناآشناخته می‌باشد، ارزش هدر رفت «وقت» را در محاسبات تولیدی، تجاری و صنعتی، اعلام نمی‌کنیم. به عنوان مثال، نورالله رضایی نیازکی، مدیر عامل شرکت فرودگاهها، در گفتگو با خبرنگاران به مناسبت روز جهانی مراقبت پرواز (۸۲/۷/۲۸) از جمله چنین گفت: «از ۴۶ فرودگاه فعال و نیمه فعال در کشور، فقط ۳ فرودگاه کشور اقتصادی است و ادامه داد، هزینه نگهداری سایر فرودگاهها بیش از درآمد آنهاست. وی در جای دیگری از سخنان خود افزود: تنها یک باند متوسط و تجهیزات ناوبری زمینی، ۱۰ میلیارد تومان قیمت دارد و چنین فرودگاههایی برای پروازهای در سطح ۳ تا ۴ پرواز در هفته، اصلاً اقتصادی نیستند». بر اساس تحقیقات بعمل آمده از سوی وزارت مسکن و شهرسازی، برای ساخت یک فرودگاه متوسط، در شرایط کنونی حداقل ۵ سال زمان (وقت) نیاز است. یعنی با این محاسبات، برای ساخت ۴۶ فرودگاه در کشور، حداقل ۲۳۰ سال زمان (وقت) مصرف شده است. اگر بنا به گفته مدیر عامل شرکت فرودگاهها، سه فرودگاه کشور اقتصادی باشد، در حقیقت برای ساخت ۴۳ فرودگاه، ۲۱۵ سال زمان مصرف شده، یعنی ۲۱۵ سال هم زمان و هم سرمایه‌ای که برای ساخت آنها بکار برده شده در کشور به هدر رفته است. بر اساس

گزارش رادیو صدای آلمان، (در فرودگاه بین‌المللی فرانکفورت، در آلمان، سالانه بیش از ۱۲ میلیون نفر مسافر وارد و یا از آن خارج می‌شوند). از آنجائیکه نویسنده مقاله، یک زمین‌شناس است، شاید خالی از اهمیت نباشد، اگر در مورد ارزش اقتصادی وقت که با عنوان مقاله همسویی دارد، به یک نوع رویداد زمین‌شناسی و به اختصار اشاره شود، مناسب‌ترین مثال خواهد بود. در این زمینه برای مثال در مورد چگونگی تشکیل فلزات قیمتی مانند پلاتین، طلا، مس و نظایر آنها به اختصار پرداخته می‌شود. باتوجه باینکه فلز طلا در گردش اقتصادی کشورها و بویژه در کشور ما از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، صرفاً در مورد شرایط تشکیل این فلز، توضیح داده می‌شود. وقتی مواد مذاب در درون زمین (تقریباً اکثر مواد مذاب از عمق یک صد کیلومتری زمین سرچشمه می‌گیرند) تحت تاثیر فرآیندهای بسیار پیچیده ژئوفیزیکی و ژئوشیمیایی به بخش‌های نزدیک زمین و یا به بیرون آن وارد می‌شود، با گذشت زمان، یعنی تا صدها هزار سال، سرد شده و تبدیل به سنگ‌های آتشفشانی یا آذرین می‌شوند. باتوجه به ترکیب شیمیایی و درجه حرارت مواد مذاب درونی و باتوجه به وجود یا عدم وجود مواد فرار در ماگما، یعنی گازها، بخارات و با توجه به شرایط زمین‌شناسی، می‌تواند یا در درون زمین، یعنی تا عمق ۱۵ کیلومتری از سطح زمین و یا در بیرون آن، منجمد شود. باتوجه به تحقیقات گسترده‌ای که تاکنون در ارتباط با ترکیب شیمیایی مواد مذاب و میزان مواد فرار بعمل آمده، اگر مواد مذاب در درون زمین و در داخل شکافها و حفرات سنگ‌ها منجمد شود، برای تشکیل کانسارهای قیمتی از جمله طلا، پلاتین، جیوه، کادمیم و نظایر آنها، هزاران بلکه دهها هزار سال زمان لازم است. (بحث اصلی ما، در این مقاله در مورد ارزش وقت می‌باشد). بنابراین، برای بوجود آمدن کانسارهای مختلف در طبیعت، به سپری شدن زمان طولانی نیاز است. ثانیاً، کانسارها پس از تشکیل شدن در اعماق مختلف زمین، یعنی بین حداقل یک تا ۱۵ کیلومتری آن، از نظر سرمایه‌گذاری برای استخراج آنها، به هیچ وجه توجیه اقتصادی ندارند. در اینجا این سؤال مطرح می‌شود، اگر شرایط استخراج کانسارها تحت اینگونه شرایط غیر اقتصادی هستند، پس چرا میلیون‌ها تن از انواع کانسارها، طی قرون گذشته استخراج و فرآوری شده‌اند، جواب این سؤال را با بهره‌گیری از علم زمین‌شناسی باید پاسخ داد. کانسارها پس از تشکیل در اعماق مختلف زمین، طی میلیون‌ها سال، در نتیجه تاثیر فرآیندهای مختلف از جمله، بالا آمدن طبقاتی از پوسته زمین و یا عوامل کوهزایی و تکتونیکی و بالاخره فرسایش، می‌توانند به بخشهای سطحی و یا کم عمق زمین آورده شوند. بطوری که ملاحظه می‌شود، طرز تشکیل کانسارها در طبیعت فرآیندی بسیار پیچیده می‌باشد. فرض بر این است که با

مطالعات دقیق علمی و زمین‌شناسی در یک منطقه از ایران، به عنوان مثال در منطقه رزه شوران تکاب، معدن طلا کشف شده است. برای بهره برداری طلا از این معدن، بایستی ابتدا یک سری آزمایشات تخصصی در مورد تعیین آن، بدست آورد و اگر طبق ضوابط تعیین شده، صرفه اقتصادی داشته باشد، در آن موقع برای بهره برداری، بایستی سرمایه گذاری کرد. طبق مطالعات انجام شده، کانسار طلای معدن رزه شوران تکاب با عیار یک تا ۵/۲۱ گرم در تن، تعیین شده است. (باز هم باید به ارزش اقتصادی وقت اشاره شود) با راه اندازی تکنولوژی پیشرفته، می توان از تغلیظ و فرآوری یک تن خاک حاوی فلز طلا، یک تا ۵/۲۱ گرم طلا بدست آورد. در این جا، جا دارد، برای آشنایی بیشتر از ذخایر طلا در کشورمان، که هنگام بازدید اسحاق جهانگیری وزیر معادن و فلزات در دیدار با رئیس سازمان زمین شناسی و اکتشاف معدنی که در تاریخ ۷۹/۷/۲۲ انجام گرفت و ایشان در مورد اکتشاف طلا در ۱۳ منطقه کشور که در سال ۱۳۷۹ بوقوع پیوست، در جریان امر قرار گرفت، باختصار شرح داده می شود: بر اساس گزارش این سازمان، با توجه به بررسی های دقیق کارشناسی، ۱۳ منطقه با پتانسیل بالا، برای پی جویی با بهره گیری از اطلاعات ماهواره ای، ژئوشیمیایی، ژئوفیزیکی در مناطق ذکر شده، عملیات اکتشافی آغاز شد. کانسار زرشوران در منطقه تکاب با عیار ۱ تا ۵/۲۱ گرم در تن، کانسار آغدره در زرشوران و همچنین با عیار ۴/۵ گرم در تن، مجموعاً ۲۲/۵ تن طلا، کانسار طلاکندی در استان سمنان از چند گرم تا حداکثر ۱۴۰ گرم در تن، کانسار کافی در انارک با عیار ۰/۲ تا ۰/۵ گرم در تن، تا کنون مجموعاً حدود ۵۰ تن از این معادن بهره برداری گردیده است. علاوه بر اینها، جمعاً به میزان ۲۰۲ تن طلا نیز در حال اکتشاف هستند. بطوریکه ملاحظه می شود، علاوه بر اینکه برای تشکیل کانسارها در داخل زمین صدها هزار سال و بلکه میلیون ها سال نیاز است، برای کشف، استخراج، بهره برداری و فرآوری نیز علاوه بر زمان، بلکه سرمایه گذاری انسانی و مالی از مهمترین عوامل به شمار می رود. حالا باید دید، آیا اصولاً در جامعه ایران، چند درصد از مردم، از ارزش حیاتی، اقتصادی و صنعتی کانسارها، بویژه طلا آگاهیهای لازم را دارند؟ مضاف بر این ها، از فلز نایاب و کمیاب طلا در چه زمینه هایی بهره وری بهینه می شود؟ بر اساس تحقیقات بعمل آمده در ارتباط با کاربرد طلا در کشور ما، بیش از ۸۰ درصد از کل طلای موجود در کشور (به احتمال ۴ هزار تن) برای استفاده در جواهر سازی و یا زینت آلات سایر اشیاء فلزی بکار می رود. در این زمینه می توان با احتساب تعداد خانوارهای ایرانی و مقدار طلایی که در آنها، بعنوان سرمایه ساکن، ذخیره شده است، به ارزش واقعی اقتصادی و زمانی «وقت» پی برد. در کشور ما، حدود ۱۵ میلیون خانوار وجود

دارد و اگر بعنوان مثال برای هر خانوار مقدار طلای ذخیره شده را به طور متوسط ۱۰۰ گرم در نظر گرفته شود، (لازم به توضیح است بخش قابل توجهی از طلاهای موجود در کشور ما، در بانک ها و یا در مغازه های طلافروشی نگهداری می شوند، در محاسبه فعلی منظور نگردیده است) و قیمت هر گرم طلا، در بازار امروز بیش از ۸۰ هزار ریال در نظر گرفته شود و قیمت هر انس طلا در بازار جهانی نزدیک به ۴۰۰ دلار محاسبه شود بدین ترتیب، ارزش ریالی، حدود ۱۵۰۰ تن طلا، رقم یک صد و بیست هزار میلیارد ریال و یا دوازده هزار میلیارد تومان خواهد شد. اگر صرفاً «سرمایه ساکن» حاصل از ذخیره، ۱۵۰۰ تن طلا را از نظر اقتصادی مورد ارزیابی قرار داده شود، ارزش واقعی اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی وقت دقیقاً روشن خواهد شد. علاوه بر اینها، می توان گفت، صرفاً در ارتباط با طلای ذخیره شده در منازل ایرانی، مبلغ دوازده هزار میلیارد تومان سرمایه در تولیدات علمی، فرهنگی و اقتصادی و صنعتی کشور، به هیچ وجه سهم نیست. در این زمینه لازم به توضیح است، زمان تشکیل کانسارها و بویژه طلا در طبیعت (که میلیون ها سال می باشد)، اصلاً در محاسبات اقتصادی در کشور ما ارزیابی نمی شود. با بهره گیری از دانش فنی روز، می توان، از ترکیب چند عنصر کمیاب، مانند، نقره، مس، پلاتین، کادمیم، روی و طلا، اقدام به ساختن و تولید آلیاژهای گوناگونی اقدام کرد. به عنوان مثال، در بخش های الکترونیک و دندانپزشکی (ماده پرکننده دندان بنام آمالمگام Amalgam)، در سازه های مهندسی و مصالح ساختمانی و نظایر آنها. در نتیجه فرآوری اینگونه عناصر معدنی، کشور ما، می توانست سالانه نه تنها میلیاردها دلار درآمد ارزی داشته باشد و بدین وسیله درآمد سرانه ملی را تا سطح کشورهای پیشرفته صنعتی برساند، بلکه با بکار انداختن دوازده هزار میلیارد تومان از سرمایه ساکن در کشور، می توانست در بخشهای تولیدی، آموزشی و فرهنگی سرمایه گذاری کند و بدین وسیله نرخ بیکاری را حتی به صفر برساند.

نتیجه گیری

پیاده کردن فرهنگ وقت شناسی از نظر فرهنگی، روانشناسی، بهداشتی، اقتصادی و نظایر آنها، در جوامع مختلف، بسیار متفاوت است. در جوامع پیشرفته از نظر دانش فنی، علمی و صنعتی، وقت شناسی در مرحله اول، از نظر اجرای قوانین موجود در جامعه، یک امر بدیهی به نظر می رسد، یعنی یک نفر به عنوان مثال کارمند، می داند اگر ساعت ۸ صبح در محل کار حاضر نباشد، ابتدا، این شخص از سوی کارفرما، جریمه مادی خواهد شد و در صورت تکرار مکرر، امکان اخراج از محل کار، حتمی به

نظر می‌رسد. در اینگونه جوامع، عاطفه سنتی، روابط خانوادگی و دوستی، در عدم اخراج فرد بی‌نظم، نقش ایفا نمی‌کند. موضوع دوم اینکه: چون قانون در جامعه تقریباً برای همه اقشار جامعه، قابل اجرا است، افراد جامعه، اکثراً خود را ملزم به اجرای آن می‌دانند و این مهم در طول زمان، به فرهنگ وقت‌شناسی تبدیل می‌شود. در کشورهای کمتر توسعه یافته و در حال توسعه، چون نظامهای دیوان سالاری، روابط عشیرتی، در طول قرن‌ها، حاکم بوده است و از طرف دیگر، چون اجرای قوانین موجود در جامعه، با توجه به تعلقات طبقاتی به طرز اغلب ناعادلانه صورت می‌گیرد، نهادینه شدن فرهنگ وقت‌شناسی در اینگونه جوامع کاری بسیار مشکل به نظر می‌رسد. در همچون جوامعی، عواطف سنتی در جامعه که ریشه چند هزار ساله دارد، بالاجبار، هم مردم و هم نظامهای سیاسی، اقتصادی و نظایر آنها، در ارتباط با از بین رفتن میلیاردها دلار از ثروت ملی (یعنی وقت) امری طبیعی به شمار می‌رود. بنابراین برای رسیدن به اهداف توسعه (در این رابطه شناخت واقعی از ارزش حیاتی وقت) قانونمند شدن، موارد زیر در جامعه، اجتناب ناپذیر است: ۱- فرهنگ قانونگرایی، قانونمند عمل کردن، بایستی از دوران کودکی، به صورت واحد درسی تدریس شود. ۲- بایستی نظامهای سیاسی، اقتصادی قانونمند در جامعه نهادینه و برقرار شود. ۳- اجرای کلیه مفاد قانون بر تمامی اقشار در جامعه یکسان عمل شود. با رشد و توسعه فرهنگی و فرهنگ توسعه، با سرمایه‌گذاری کلان مادی و معنوی و دراز مدت، با بهره‌گیری نیروی انسانی متخصص، روشنفکر، واقع‌بین، دانش‌فنی روز، با سرمایه‌گذاریهای مستقیم خارجی و با جریان انداختن میلیاردها دلار از سرمایه‌های ساکن در کشور، می‌توان بیکاری، گرسنگی، اعتیاد، فقر فرهنگی، فقر مالی، جرایم جنایی و بسیاری از بیماریهای مزمن، آلودگی محیط زیست را در مدت نه چندان طولانی ریشه کن کرد (نویسنده مقاله)

پیشنهادات

به نظر نویسنده مقاله، بیش از ۸۰ درصد از شهروندان عادی در کشور ما، به دلایل گوناگون درک صحیح و علمی از مفهوم و ارزش حیاتی کالاهای مصرفی را ندارند. بعنوان مثال، اگر ما، می‌دانستیم، برای تولید یک کیلوگرم پیاز خوراکی، ۷ ماه زمان و ۵۰۰ لیتر آب مصرف شده است، از به هدر رفتن مواد غذایی به ارزش ۱۷۷ میلیارد تومان در سال، با برنامه ریزیهای اصولی و با مدیریت کاردان و شایسته، پیشگیری می‌کردیم. اگر ما، می‌دانستیم، برای تشکیل فلز طلا در طبیعت یک میلیون سال زمان (وقت) و شرایط پیچیده زمین‌شناسی لازم است و برای تولید ۱۰۰ گرم طلای خالص، بایستی

۵۰۰ تن خاک معدنی را با سرمایه گذاریهای کلان، نیروی انسانی متخصص، تکنولوژی و دانش فنی پیشرفته، فرآوری کرد، هرگز یک هزار و پانصد تن از این ثروت ملی را به صورت «سرمایه ساکن» در منازل انبار نمی کردیم. اگر می دانستیم، برای تولید یک دستگاه نیشان پاترول ۶ سیلندر، چه میزان مواد معدنی مصرف شده است، هرگز از آن برای خرید ۵ عدد نان برای صرف صبحانه (فاصله منزل تا دم در نانوايي حداکثر ۱۰۰۰ متر است) استفاده نمی کردیم و محیط زیست را نیز آلوده نمی ساختیم. در این رابطه این سؤال مطرح می شود، برای کاهش اینگونه معضلات ریشه ای در کشور چه راهکارهایی را می توان پیشنهاد کرد؟ در ارتباط با این موضوع، به نظر نویسنده مقاله، می توان راهکارهایی را به شرح زیر پیشنهاد کرد.

- ۱- چنین گفت پیغمبر راستگویی
ز گهواره تا گور دانش بجوی
دانش طلب و بزرگی آموز
تا به نگرند روزت از روز
- ۲- اصلاحات اساسی وزیربنایی در ساختارهای نظام های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور
- ۳- مدیریت را مانند گیاهان زینتی بایستی با بهره گیری از پارامترهای علمی، تجربی پرورش داد.
- ۴- پیاده کردن فرهنگ، نظم در پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک. برای محقق شدن این امر بایستی برنامه ریزی و سرمایه گذاری کرد.
- ۵- توسعه دادن فرهنگ «واقع بین باشیم نه پندار باف» را در افکار و نگرشهای افراد جامعه درون ساز بکنیم.
- ۶- مقوله نظم، بعنوان یکی از مهمترین آنتی اکسیدان، برای پیشگیری از بروز سرطانهای روحی و جسمی و عمل می کند و به انسان نیروی آرام بخش و نشاط آور می دهد (نویسنده مقاله).
- ۷- اختصاص دادن حداقل ۲۵ درصد از کل بودجه کشور به تقویت بنیادی مراکز فرهنگی و علمی کشور.

منابع

- ۱- صدیقی، امیرعباس- گمار، پوران (۱۳۷۶): برنامه ریزی انرژی در کشورهای در حال توسعه، قسمت منابع طبیعی و انرژی بخش همکارهای فنی برای توسعه سازمان ملل متحد.
- ۲- درویش زاده، علی- آسیابانها، عباس (۱۳۷۷): ماگماها و سنگهای ماگمایی، مبانی پترولوژی آذرین، انتشارات دانشگاه تهران.

- ۳- عرفانی، حسین (۱۳۷۰): زمین‌شناسی اقتصادی، کانسارها (۱)، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم.
- ۴- نوری جعفر (۱۳۷۳): بیوتکنولوژی و محیط زیست، چاپ اولی.
- ۵- میراب زاده، پرستو (۱۳۷۸): راهنمای ارزیابی پیامدهای زیست محیطی توسعه، تالیف سازمان محیط زیست مالزی- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست ایران.
- ۶- حدادیان، مقدم (۱۳۷۸) اسلام و محیط زیست، تالیف فضلان، ام. خالد، جوان ابرین، انتشارات آستان قدس رضوی ۱۲۴۰.
- ۷- فخر طباطبایی، سیدمحمد (۱۳۷۵): برخورد سیستمی با طبیعت زنده، شرکت سهامی انتشار.
- ۸- طراوتی حمید و بهار فرزانه (۱۳۷۴): چقدر کفایت؟ جامعه مصرفی و آینده زمین، نویسنده: آلن درنیک، انتشارات جهاد دانشگاهی.
- ۹- بهار فرزانه، سیادت حمید و طراوتی، حمید (۱۹۹۸): وضعیت جهان در سال ۱۹۹۸، از سری هشدارهای محیط زیست، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.
- ۱۰- محلاتی، صلاح‌الدین (۱۳۷۸): بعد فرهنگی توسعه، به سوی رهیافتی علمی از مجموعه فرهنگ و توسعه یونسکو، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی «۲۸۷».
- ۱۱- طبیبیان، منوچهر (۱۳۷۸): کاربردی زمین، اثر متقابل اقتصاد، اکولوژی و هیدرولوژی، اثر جی، ار، اکالاگان، انتشارات دانشگاه تهران، ۲۴۳۲.
- 12- Zeitschrift der deutschen Geologischen Gesellschaft Begrundet 1848, Band 134, Teilz, Hannover 1983.
- 13- HARTMUT FRAN, WENER, (1983): Verwitterungsr Scheinungen an Bauwerken aus, Naturstein Moglichkeiten der Restarieruny and Koscrierung.